

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/prasa/128946,Smierc-za-prawde-Proces-w-sprawie-Gazety-Ludowej.html>

„Gazeta Ludowa” z 5 sierpnia 1947 r.

ARTYKUŁ

Śmierć za prawdę. Proces w sprawie „Gazety Ludowej”

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej

Autor: AGNIESZKA CHRZANOWSKA-PIETRZAK

06.08.2023

6 sierpnia 1947 r. zapadł wyrok w procesie pokazowym redaktora naczelnego

„Gazety Ludowej”, Zygmunta Augustyńskiego, i jego informatorów. Zarówno dziennikarz, jak i pośrednik, ks. Leon Pawlina, otrzymali wysokie wyroki, a ich źródło, harcerza i żołnierza AK Zygmunta Maciejeca, skazano na karę śmierci. Powodem było zbieranie przez nich wiadomości o zbrodniczej działalności UB.

Zygmunt Augustyński, jako redaktor naczelny „Gazety Ludowej”, dziennika wydawanego przez Polskie Stronnictwo Ludowe, od początku swej działalności stał się obiektem inwigilacji. Jego rozpracowanie prowadzone było w ramach agenturalnego opracowania krypt. „Redaktor”. Bezpośrednią przyczyną aresztowania 16 października 1946 r. było znalezienie podczas rewizji 5 dni wcześniej na jego biurku w redakcji gazety dwóch egzemplarzy raportu z informacjami dotyczącymi zbrodniczej działalności UB.

Źródłem tych danych był Zygmunt Maciejec, harcerz i żołnierz AK, od lutego 1945 r. funkcjonariusz PUBP w Rembertowie, a od sierpnia 1945 r. WUBP w Warszawie. Informacje, jakie posiadał z racji swej pracy, kilkakrotnie przekazał ks. Leonowi Pawlinie, który był dyrektorem Domu Katolickiego „Roma”, a później proboszczem parafii na Tamce. Pawlina z kolei podczas kongresu PSL w styczniu 1946 r. poznał Augustyńskiego i wówczas zadeklarował, że będzie mu dostarczał tego typu dane. Zbierane w ten sposób informacje wykorzystywane były przez PSL do zgłaszania interpelacji poselskich, przekazywane na Zachód czy drukowane w partyjnej prasie, jeśli pozwoliła na to cenzura.

Zdjęcie sygnalityczne Zygmunta Augustyńskiego. Fot. z zasobu AIPN

Poszukiwania „przecieku”

Choć w trakcie rewizji, a następnie prowadzonego śledztwa Augustyński zeznał, że znalezione na jego biurku dokumenty otrzymał pocztą, pobrane próbki pisma z redakcji „Gazety Ludowej” wykazały, że sporządzono je

na maszynie używanej w redakcji. Wobec tych dowodów redaktor zeznał, że informacje otrzymywał od Pawliny.

Kapłan aresztowany został 21 grudnia 1946 r. W trakcie brutalnego śledztwa przyznał się do zarzucanych mu czynów, zaznaczył jednak, że nie zna nazwiska człowieka, z którym się spotykał. Podał jego rysopis i zadeklarował, że rozpozna go ze zdjęcia. 28 stycznia 1947 r. Pawlinie okazano zdjęcie, na którym rozpoznał Zygmunta Maciejca. Ten aresztowany został dzień później za zdradę tajemnicy służbowej. Połączone śledztwo przeciwko Augustyńskiemu, Pawlinie i Maciejcowi zakończone zostało 2 czerwca 1947 r.

Zdjęcie sygnalityczne ks. Leona

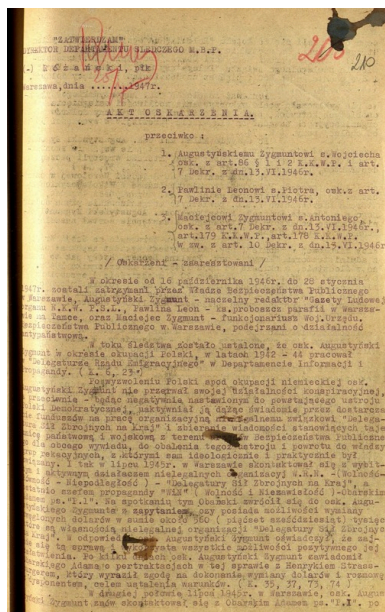
Pawliny. Fot. z zasobu AIPN

Zygmunt Maciejec. Fot. z zasobu

AIPN

Rozprawa przed WSR w Warszawie toczyła się w dniach 4-6 sierpnia 1947 r. Przewodniczył jej płk Romuald Klimowiecki, oskarżał płk. Stanisław Zarakowski. Zorganizowany pokazowy proces przeciwko redaktorowi naczelnemu głównego organu prasowego PSL uderzyć miał w partię i bezpośrednio w Stanisława Mikołajczyka, wykazując związki ludowców z podziemiem niepodległościowym i prowadzoną działalnością szpiegowską. Sprawę powiązano również z komórką Wydziału Wywiadu Obszaru Centralnego WiN krypt. „Stocznia”, kierowaną przez Halinę Sosnowską, wskazując, że informacje znalezione u Augustyńskiego znalazły się w jednym z raportów „Stoczni”.

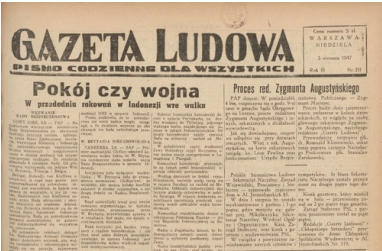
Akt oskarżenia w sprawie
przeciwko Zygmuntowi
Augustyńskiemu, Lenowi Pawlinie
i Zygmuntowi Maciejcowi,
Warszawa, 25 lipca 1947 r. Z
zasobu AIPN

* * *

Wyrokiem z 6 sierpnia Augustyński skazany został na 15 lat więzienia, ks. Pawlina na 10 lat, Maciejec na karę śmierci. Najwyższy Sąd Wojskowy po rozpatrzeniu skargi rewizyjnej, decyzją z 29 sierpnia utrzymał wyrok w mocy. Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski i Zygmunt Maciejec 15 września 1947 r. został rozstrzelany. Szczątki jego czekają na odnalezienie, zidentyfikowanie i pochowanie.

Zygmunt Augustyński w 1955 r. otrzymał zgodę na przerwę w odbywaniu kary ze względu na zły stan

zdrowia. Zmarł w roku 1959. Ksiądz Leon Pawlina więzienie opuścił w 1953 r. Zginął w wypadku kolejowym w 1956 r. Wyrokiem Sądu Najwyższego z 15 stycznia 1991 r. Augustyński, ks. Pawlina i Maciejec zostali uniewinnieni.

Pierwsza strona „Gazety Ludowej” z 3 sierpnia 1947 r.

Strony „Gazety Ludowej” z 5 sierpnia 1947 r.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ